

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

EFSA INFORMACIJSKA TOČKA

Izzivi komuniciranja o varnosti hrane

Raziskava javnega mnenja o varnosti hrane in prepoznavnosti EFSA v Sloveniji

Blaža Nahtigal
EFSA informacijska točka

Ljubljana, 26. novembra 2015

Javnomnenjska raziskava o varnosti hrane in prepoznavnosti EFSA v Sloveniji

Čas izvedbe = 7. do 9. september 2015

Metoda izvedbe = telefonska anketa

Realizirani vzorec (N) = 710;

- 52,9 % žensk (= 376) in
- 47,1 % moških (= 334).

Demografske statistike:

Starost anketirancev = 49,9 let, standardni odklon = 17,4 let:

- 18 – 34 let = 24,3 % anketirancev = 173;
- 35 – 54 let = 34,6 % anketirancev = 246;
- ≥ 55 let = 41,0 % anketirancev = 291.

Izobrazba anketirancev:

- osnovna ali manj = 23,7 % anketirancev = 168;
- poklicna = 20,3 % anketirancev = 144;
- srednja = 34,5 % anketirancev = 245;
- višja, visoka ali več = 21,5 % anketirancev = 153.

Regija: 12 slovenskih regij: največ anketirancev je iz Osrednjeslovenske regije (21,5 % = 153), sledijo prebivalci

Podravske (17,0 % = 121); Savinjske (14,0 % = 99), Gorenjske (11,0 % = 78); Dolenjske in Pomurske regije (7,0 % = 50).

- ✓ Telefonsko anketiranje po načelih CATI po metodi slučajnega vzorčenja iz elektronske različice telefonskega imenika.
- ✓ Realizirani vzorec je naknadno obtežen po metodi „grabljenja“ (raking) in sestavljen tako, da je reprezentativen za celotno proučevano populacijo in omogoča statistično zanesljivo sklepanje.
- ✓ Za primerjavo razlik v povprečju su uporabljeni t-test, analiza variance, hi-kvadrat test in Kullbackov 2l preizkus.

VPRAŠALNIK

1. Ali zaupate preskrbi z varno hrano?
2. Katera živila, ki jih uživate, po vašem mnenju predstavljajo največje tveganje za zdravje?
3. Zakaj menite, da ta živila predstavljajo tveganje za vaše zdravje?
4. Kjer dobite/poiščete informacije o varnosti živil?
5. Kako pogosto storite spodaj navedena dejanja, kadar ste zaskrbljeni (imate pomisleke) glede varnosti in kakovosti hrane, ki jo uživate?

6. Prosimo vas, da za vsako od navedenih stvari poveste, ali ste zaradi nje zelo zaskrbljeni, kar zaskrbljeni ali pa niste zaskrbljeni.
7. Ali gensko spremenjena hrana predstavlja tveganje za zdravje, priložnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov, je etično sprejemljiva?
8. Ali hrana, ki vsebuje nanosestavine, predstavlja tveganje za zdravje, priložnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov, je etično sprejemljiva?
9. . Ali kloniranje živali za prehranske izdelke predstavlja tveganje za zdravje, priložnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov, je etično sprejemljivo?

10. Ali poznate oziroma ali ste že kdaj slišali za EFSA?
11. Prosimo vas, da z oceno od 1 do 5 za vsakega od naslednjih virov ocenite, koliko mu zaupate pri razširjanju informacij o varnosti hrane in možnih tveganjih.
12. Za vsako od naštetih stvari z oceno od 1 do 5 ocenite, koliko prispeva s svojim delom k varstvu in obveščenosti slovenskih potrošnikov glede varnosti živil.
13. Kdo je po vašem mnenju odgovoren za varnost hrane?
14. Strinjanje z navedenimi trditvami: Danes je hrana, ki jo uživamo, varnejša kot v preteklosti. / Oznaka na izdelku je vir vseh informacij o živilu, ki jih potrebujem. / Na področju prehrane so prednosti uporabe novih tehnologij in globalizacije večje od tveganj.

1. Ali zaupate preskrbi z varno hrano?

Legenda:

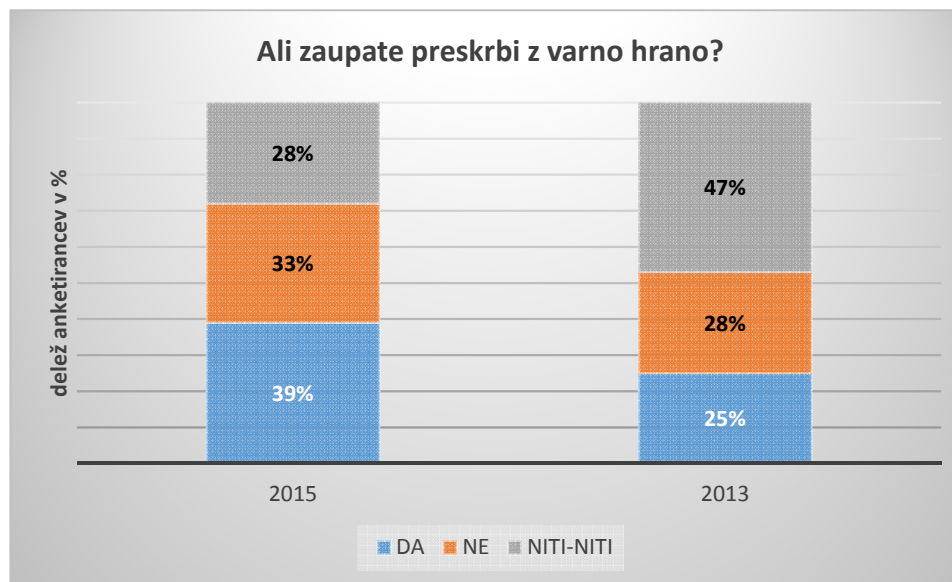
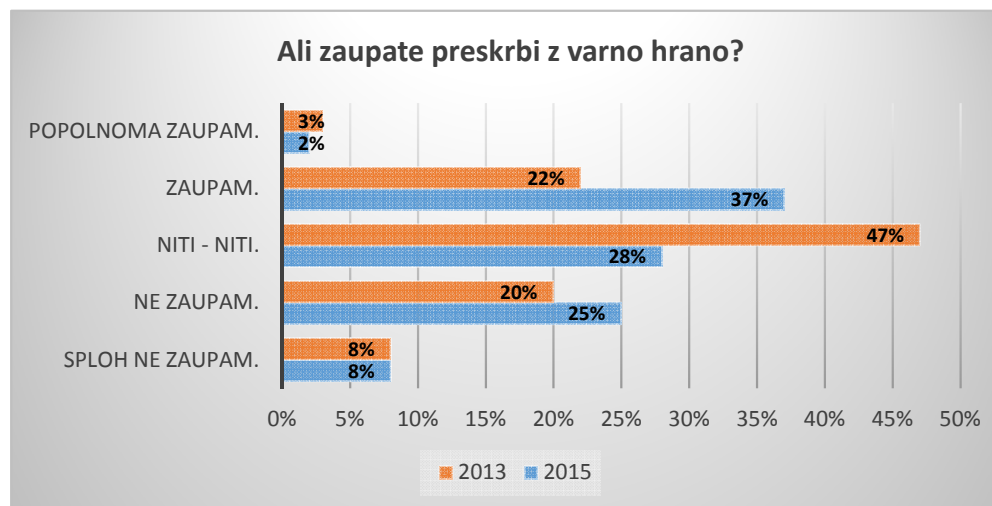
- 1 = sploh ne zaupam
- 2 = ne zaupam
- 3 = niti-niti
- 4 = zaupam
- 5 = popolnoma zaupam

Povprečna cena zaupanja:

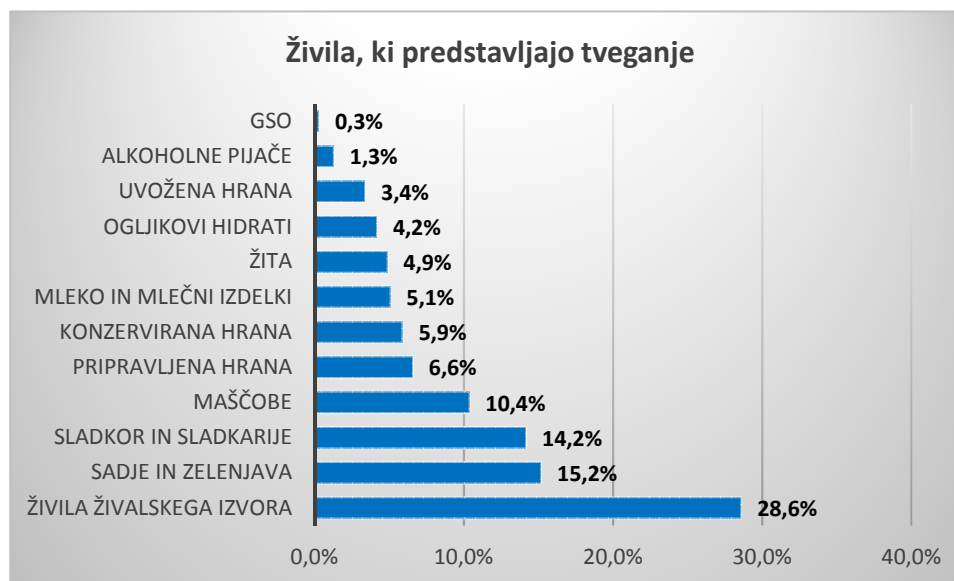
➤ M (2015) = 3

➤ M (2013) = 2,9

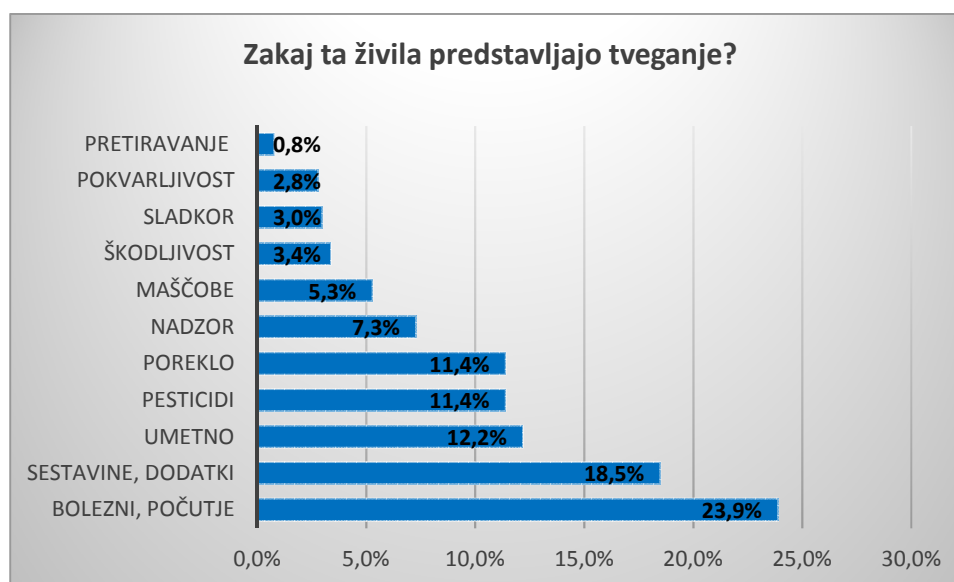
- Preskrbi z varno hrano bolj zaupajo moški in mlajši prebivalci.
- Zaupanje v preskrbo z varno hrano se povečuje s stopnjo izobrazbe.

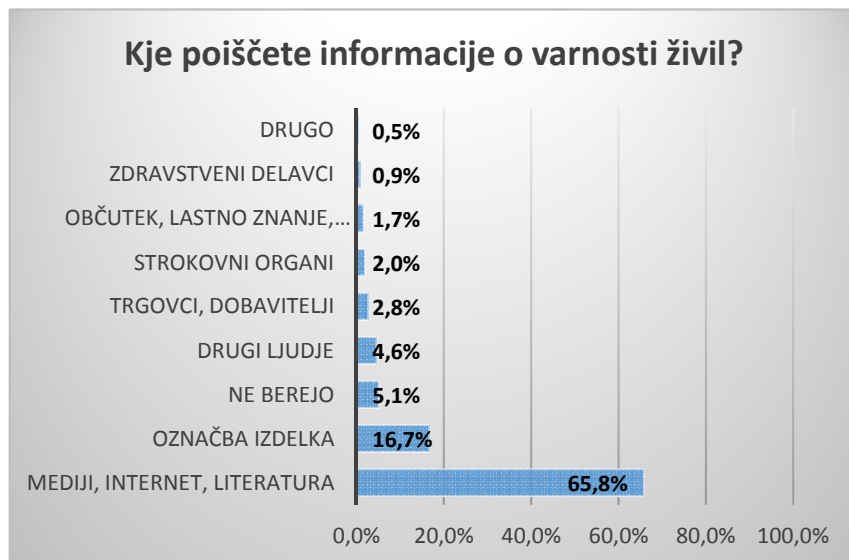
2. Katera živila, ki jih uživate, po vašem mnenju predstavljajo največje tveganje za zdravje?

3. Zakaj menite, da ta živila predstavljajo tveganje za vaše zdravje?

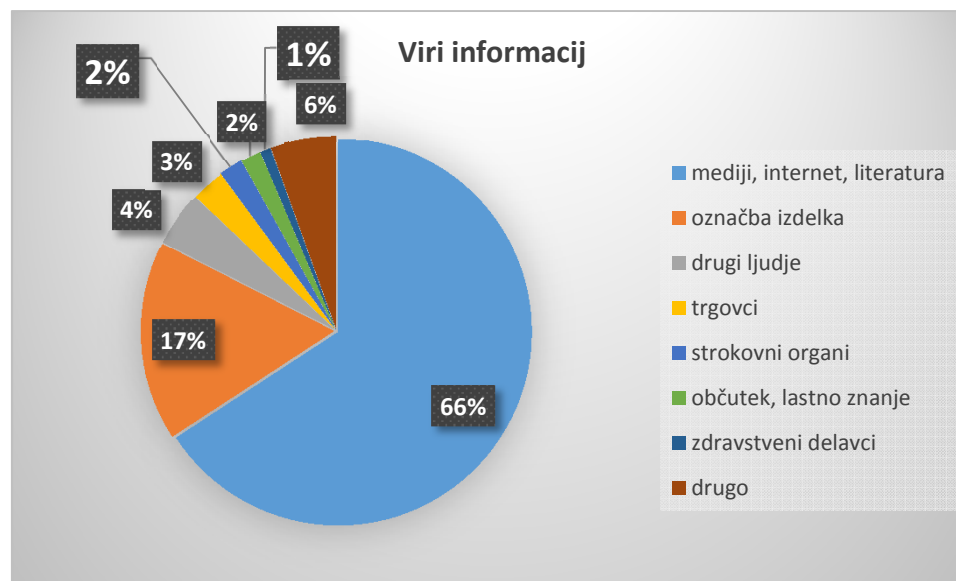
4. Kjer dobite/poiščete informacije o varnosti živil?

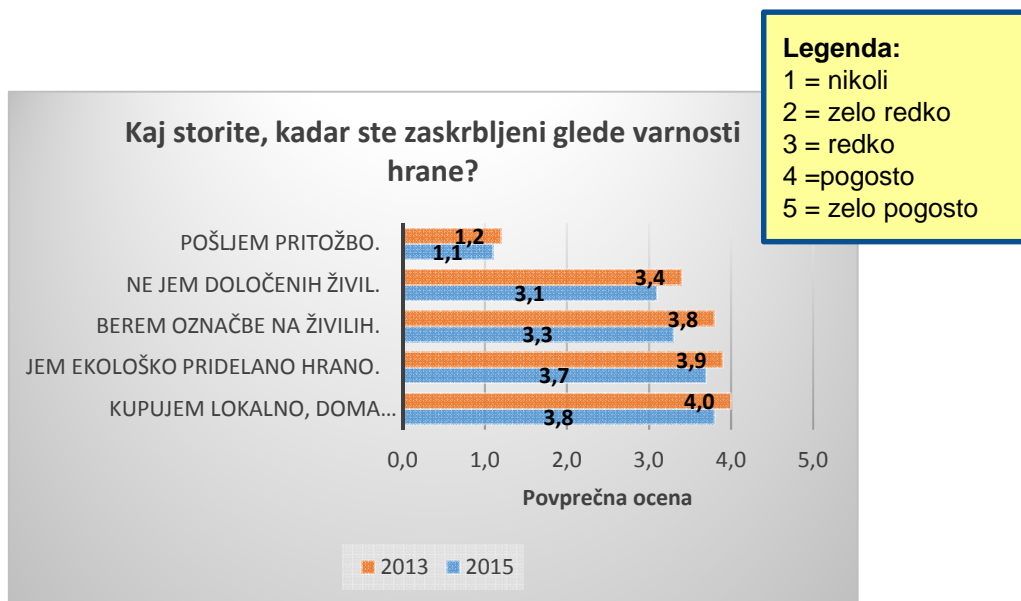
➤ Najpogostejši vir informacij so mediji, internet, literatura (66 %).

➤ Sledijo označbe na izdelkih izdelkov, ki predstavljajo vir informacij za 17 % anketirancev.

- Informacije strokovnih organov poišče le 2 % anketirancev.
- Zdravstvene delavce je kot vir informacij navedel slab odstotek anketirancev.

5. Kako pogosto storite spodaj navedena dejanja, kadar ste zaskrbljeni glede varnosti in kakovosti hrane, ki jo uživate?

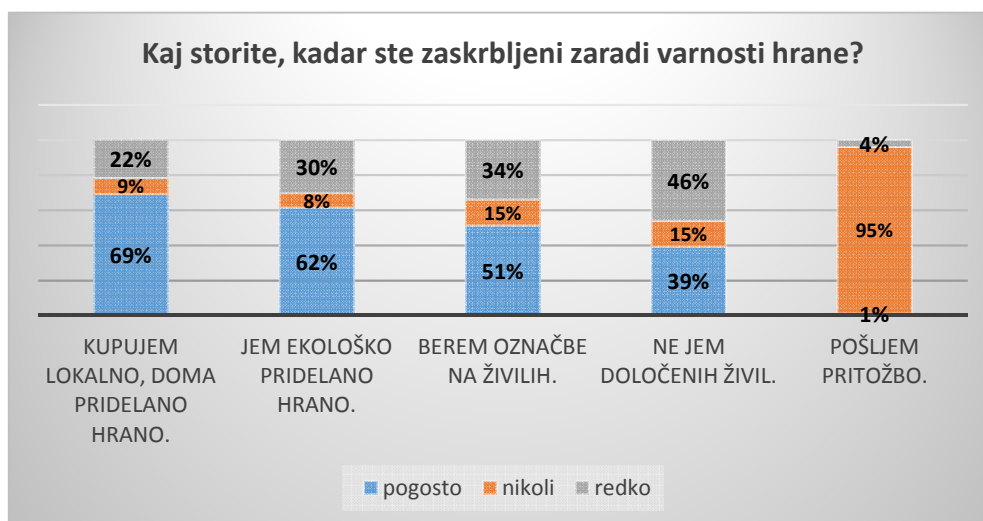

✓ **Ženske** pogosteje ne jedo določenih živil in pogosteje berejo označbe na živilih.

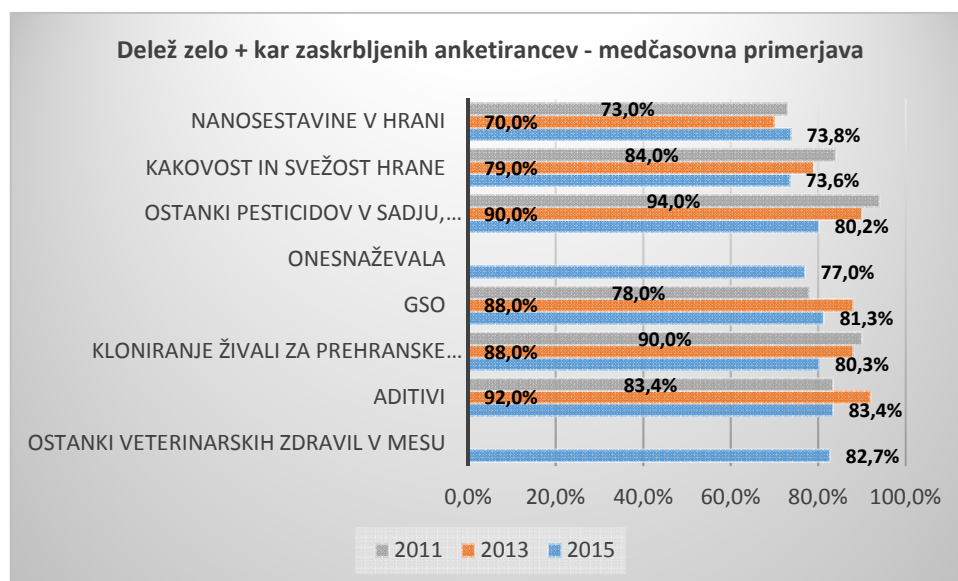
✓ Branje označb na živilih se **povečuje s stopnjo izobrazbe**, najpogosteje jih berejo višje izobraženi ljudje (povprečna ocena = 3,8)

✓ Po ekološko pridelani hrani najredkeje posegajo manj izobraženi (OŠ).

✓ Anketiranci, stari **od 35 do 54** let najpogosteje berejo označbe na živilih in jedo ekološko pridelano hrano.

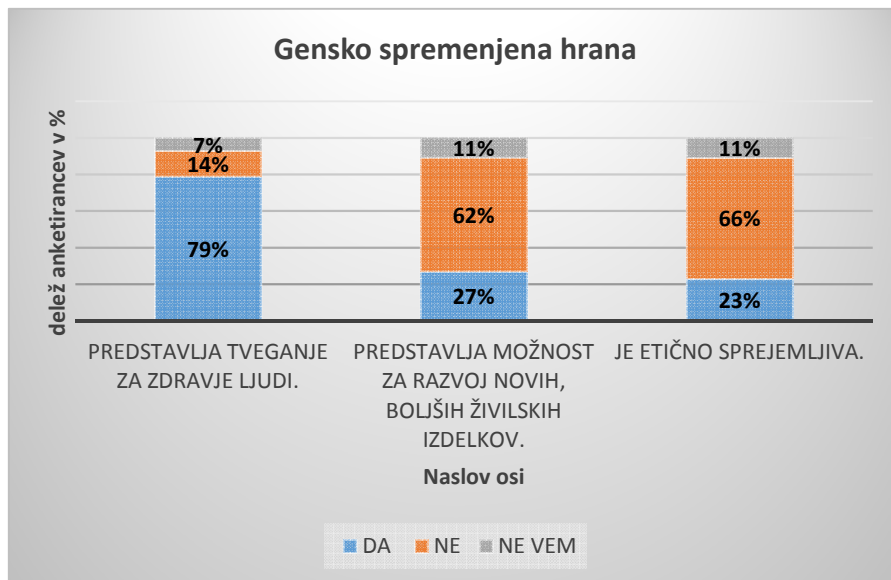

6. Prosimo vas, da za vsako od navedenih stvari poveste, ali ste zaradi nje zelo zaskrbljeni, kar zaskrbljeni ali pa niste zaskrbljeni.

- ✓ Zaradi **ostankov pesticidov** s sadju in zelenjavi, **kloniranja** živali za prehranske namene so zelo zaskrbljene **ženske**, anketiranci s **srednjo izobrazbo** in **starejši od 55 let**.
- ✓ Zaradi **GSO** so zelo zaskrbljene **ženske**, ljudje s **poklicno izobrazbo** in **starejši od 35 let**.
- ✓ Pri **aditivih** ni statistično značilne razlike med spoloma, sicer so najmanj zaskrbljeni anketiranci z **osnovnošolsko izobrazbo** in tisti, v starostni skupini od **18 do 34 let**. Najbolj zaskrbljeni so prebivalci **Spodnjeposavske regije**.
- ✓ Zaradi **kakovosti in svežosti hrane** so zelo zaskrbljene **ženske**, anketiranci s **poklicno in srednjo izobrazbo** in prebivalci **Spodnjeposavske regije**.
- ✓ Zaradi **ostankov veterinarskih zdravil** v mesu so zelo zaskrbljene **ženske**, najmanj pa anketiranci z **osnovno izobrazbo**. Zelo zaskrbljeni so anketiranci, stari od **35 do 54 let**.
- ✓ Zaradi **onesnaževal v živilih** so zelo zaskrbljene **ženske**, zaskrbljenost **se povečuje s stopnjo izobrazbe**. Najbolj zaskrbljeni so prebivalci **Spodnjeposavske regije**.

7. Ali gensko spremenjena hrana predstavlja tveganje za zdravje, priložnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov, je etično sprejemljiva?

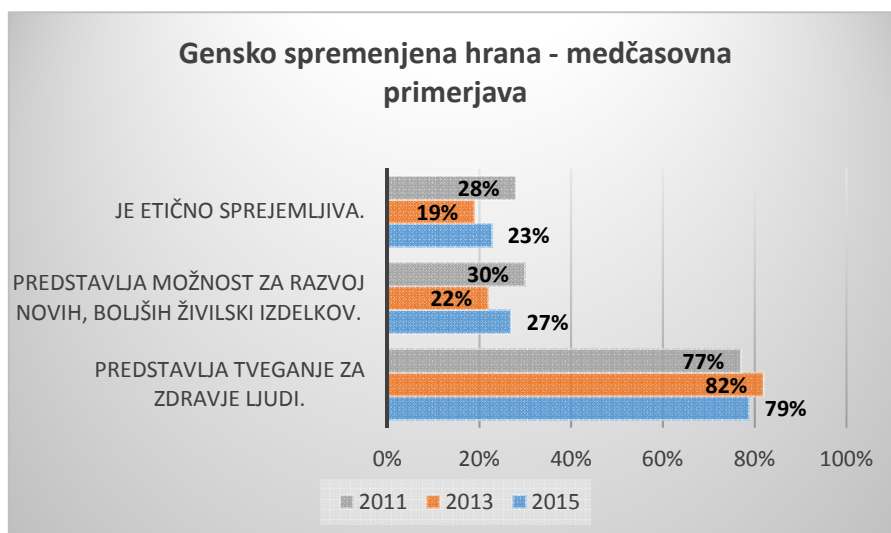

✓ **Moški** so v večji meri kot ženske prepričani, da **GSO predstavljajo možnost za razvoj**. Strinjanje z omenjeno trditvijo se povečuje s **stopnjo izobrazbe** in zmanjšuje s **starostjo**.

✓ Bistveno več **žensk** je prepričanih, da **GSO predstavljajo tveganje za zdravje ljudi**. Zaznava tveganja se povečuje s **starostjo**. Najbolj zaskrbljeni so prebivalci **Koroške**.

✓ S trditvijo, da je **GS hrana etično sprejemljiva**, se strinja več **moških**. Strinjanje se povečuje s **stopnjo izobrazbe** (statistično neznačilno) in zmanjšuje s **starostjo anketirancev**.

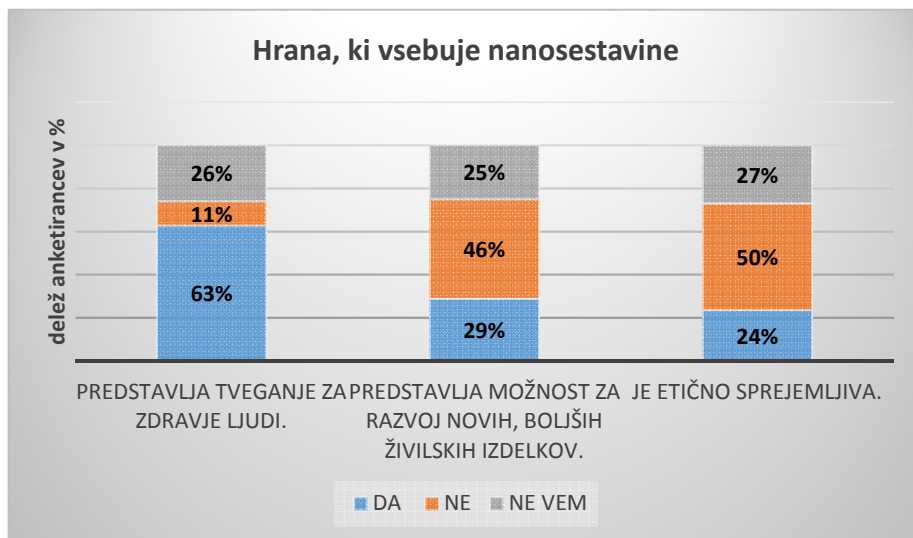
V primerjavi z letom 2013:

✓ je letos večji delež anketirancev, ki se strinja z etično sprejemljivostjo GS hrane in možnostjo za razvoj novih, boljših izdelkov, a še vedno manjši kot v letu 2011.

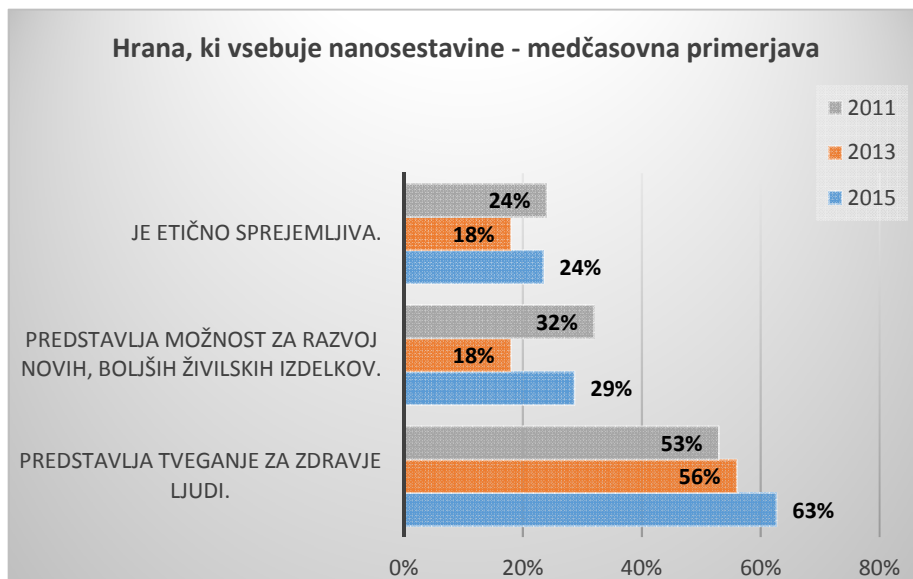
✓ delež anketirancev, ki jim GS hrana predstavlja tveganje za zdravje, je letos nekoliko manjši kot leta 2013, a še vedno večji kot leta 2011.

8. Ali hrana, ki vsebuje nanosestavine, predstavlja tveganje za zdravje, priložnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov, je etično sprejemljiva?

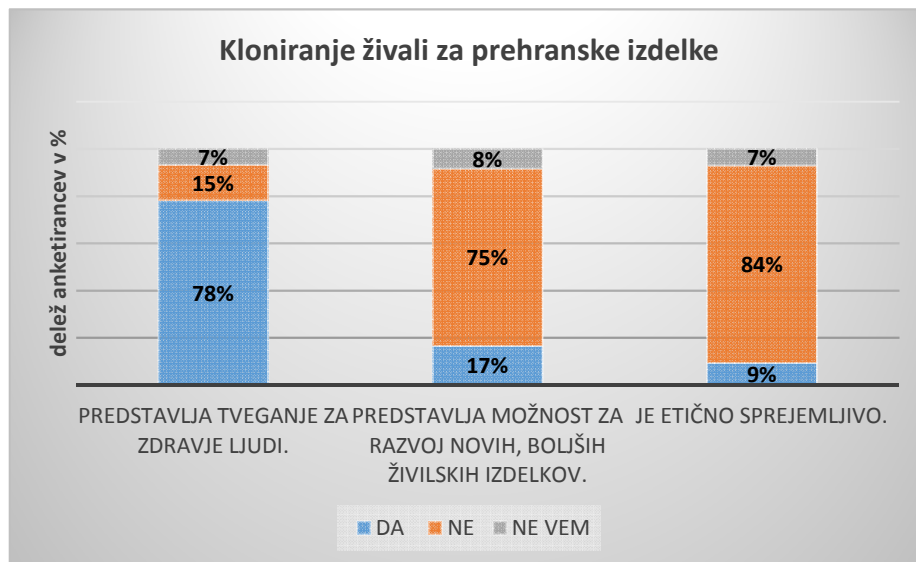
- ✓ **Moški** so v večji meri kot ženske prepričani, da hrana, ki vsebuje nanosestavine, predstavlja možnost za razvoj. Z omenjeno trditvijo se strinjajo anketiranci s **poklicno izobrazbo** in anketiranci v starostni skupini od **35 do 54 let**.
- ✓ Bistveno več **žensk** je prepričanih, da hrana, ki vsebuje nanosestavine, predstavlja tveganje za zdravje ljudi. Najbolj zaskrbljeni so prebivalci **Koroške**.
- ✓ S trditvijo, da je hrana, ki vsebuje nanosestavine, etično sprejemljiva, se strinja več **moških**.

V primerjavi z letom 2013:

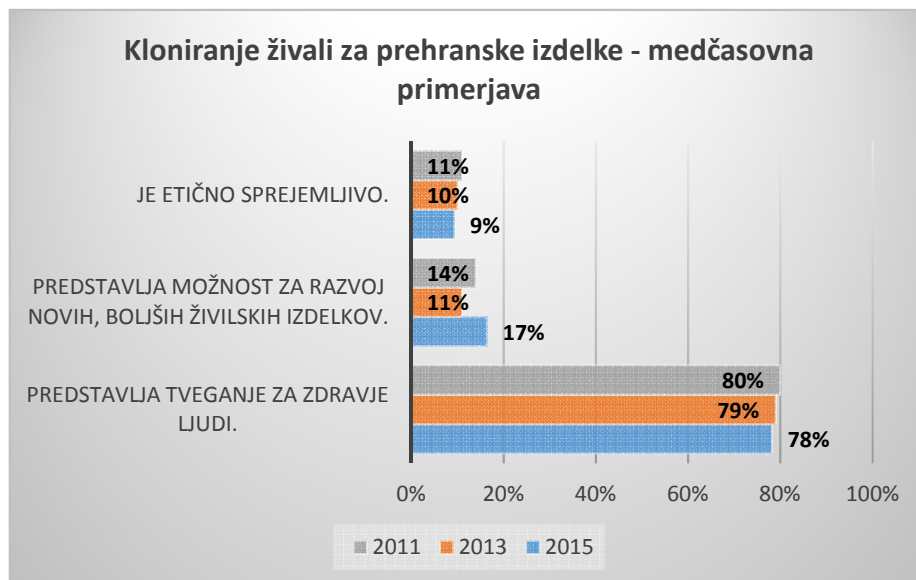
- ✓ je letos večji delež anketirancev, ki se strinja z etično sprejemljivostjo hrane, ki vsebuje nanosestavine (in enak kot leta 2011), in možnostjo za razvoj novih, boljših izdelkov;
- ✓ delež anketirancev, ki jim hrana, ki vsebuje nanosestavine, predstavlja tveganje za zdravje, se postopoma povečuje.

9. Ali kloniranje živali za prehranske izdelke predstavlja tveganje za zdravje, priložnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov, je etično sprejemljivo?

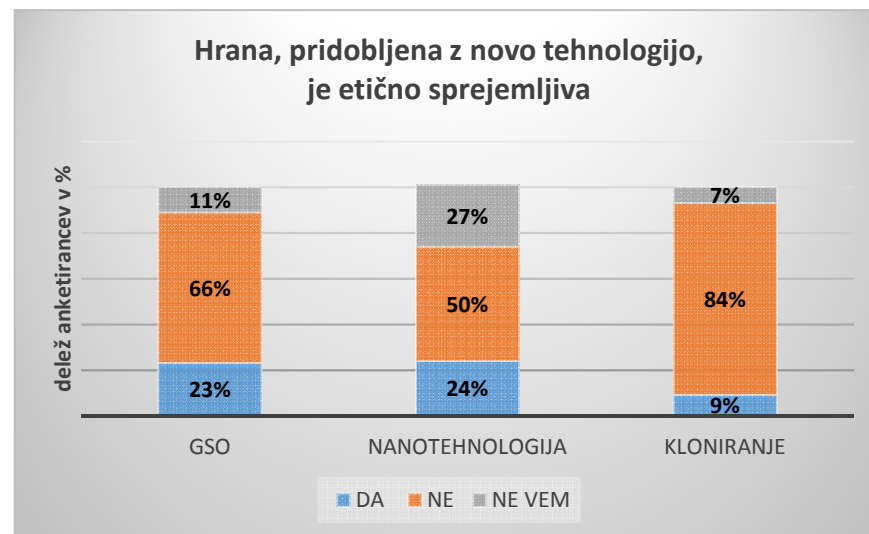
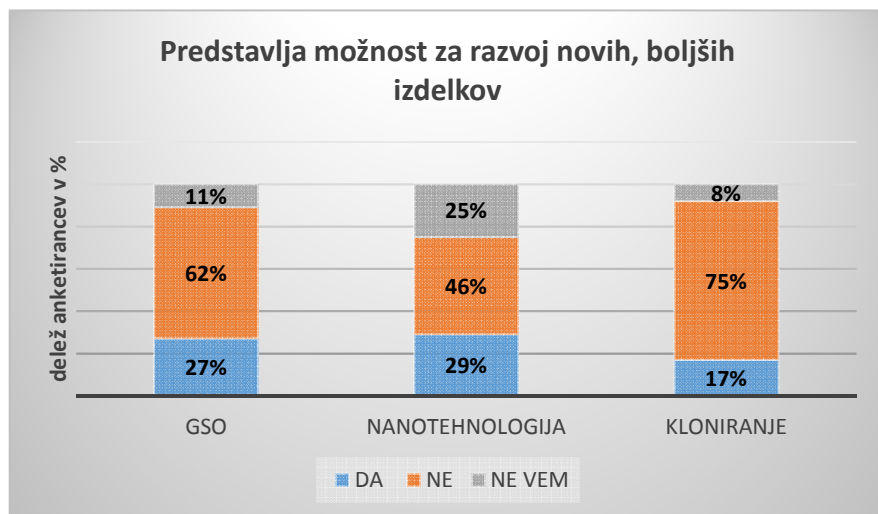
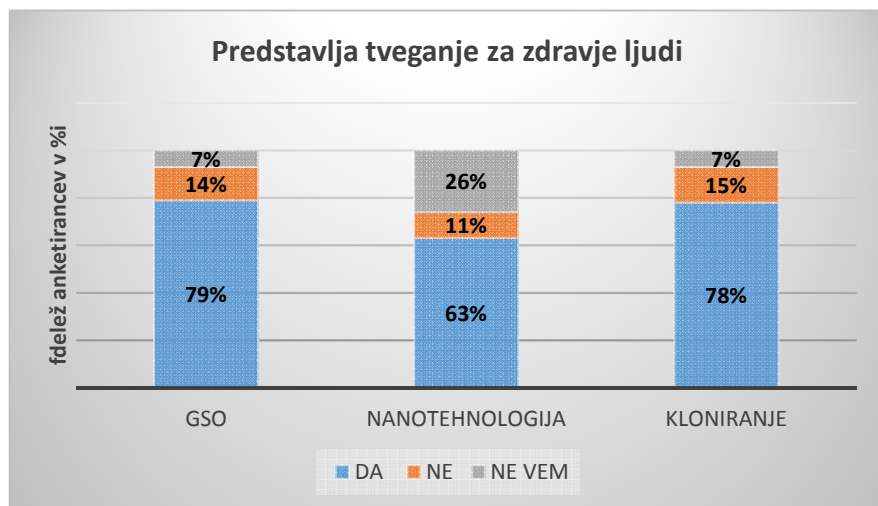
- ✓ **Moški** so v večji meri kot ženske prepričani, da **kloniranje živali za prehranske izdelke predstavlja možnost za razvoj**. Strinjanje z omenjeno trditvijo se povečuje s **stopnjo izobrazbe** in zmanjšuje s **starostjo**. Kloniranju najbolj nenaklonjene so Obalno-kraška, Zasavska in Koroška regija.
- ✓ Bistveno več **žensk** je prepričanih, da **kloniranje živali za prehranske izdelke predstavlja tveganje za zdravje ljudi**. Najbolj zaskrbljeni so prebivalci **Koroške** in **Obalno-kraške regije**.
- ✓ S trditvijo, da je **GS hrana etično sprejemljiva**, se strinja več **moških**. Najbolj zaskrbljeni glede etične sprejemljivosti so prebivalci **Zasavske** in **Obalno-kraške regije**.

V primerjavi z letom 2013:

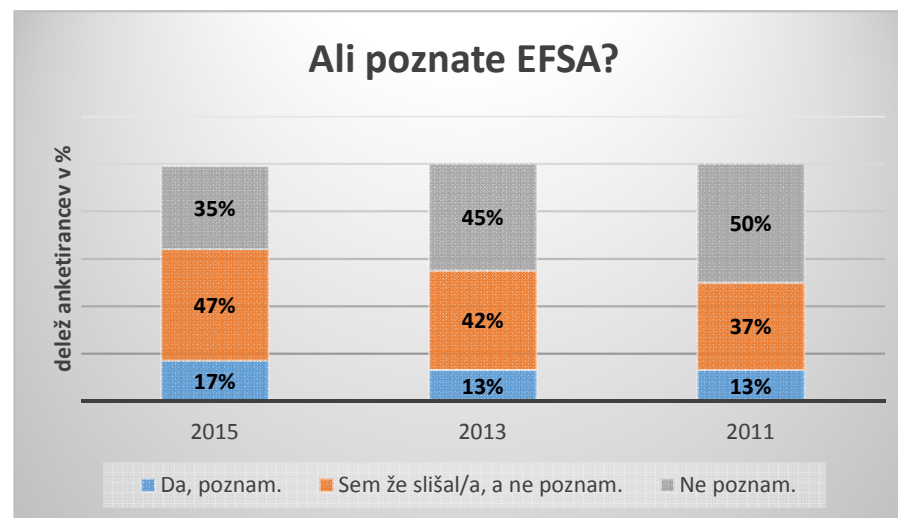

- ✓ je letos večji delež anketirancev, ki se strinja, da kloniranje predstavlja možnost za razvoj novih, boljših izdelkov;
- ✓ delež anketirancev, ki se strinja z etično sprejemljivostjo kloniranja živali za prehranske izdelke in tistih, ki jim kloniranje predstavlja tveganje za zdravje, ostaja praktično nespremenjen, oziroma se zmanjšuje za eno odstotno točko.

Nove tehnologije in njihova zaznava pri potrošnikih (2015)

10. Ali poznate oziroma ali ste že kdaj slišali za Evropsko agencijo za varnost hrane (EFSA)?

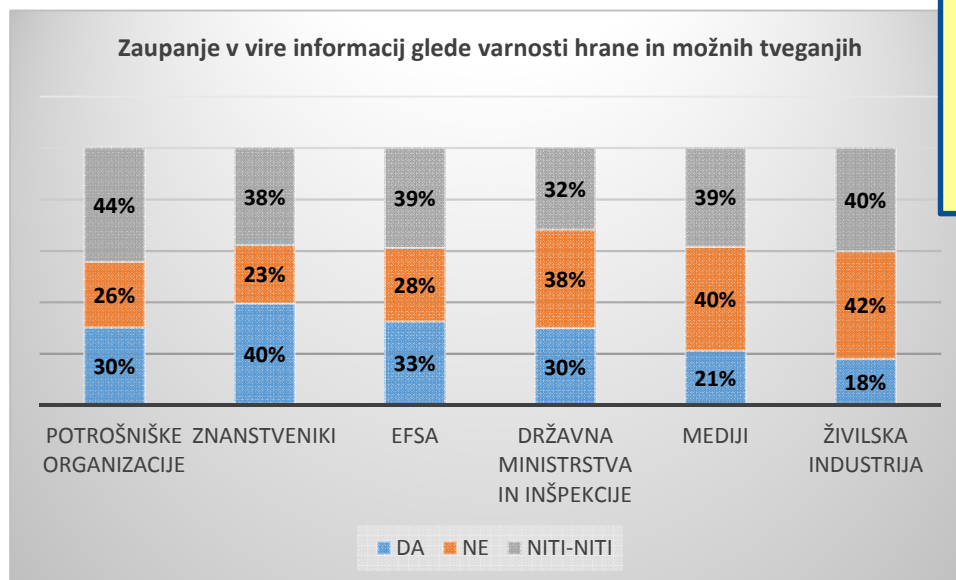

- ✓ **Moški** so v večji meri kot ženske že slišali za EFSA, a je ne poznajo, **ženske** pogosteje za EFSA še niso slišale. **S stopnjo izobrazbe** se poznavanje EFSA povečuje. EFSA pozna največ anketirancev v starosti od 35 do 54 let ter prebivalcev Pomurske regije.

V primerjavi z letom 2013:

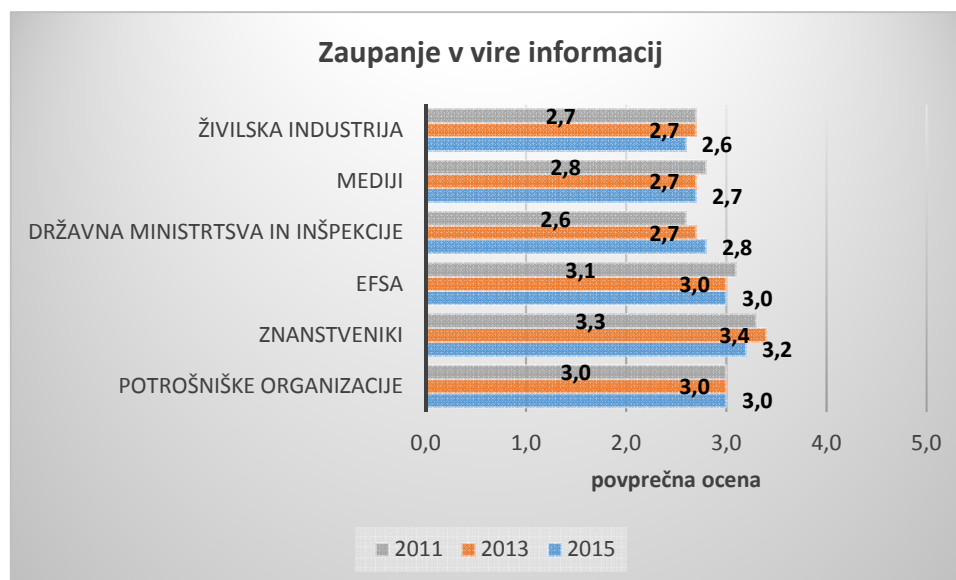
- ✓ je letos večji delež anketirancev, ki EFSA pozna in/ali je zanjo že slišal/a, a je ne pozna in manjši delež tistih, ki EFSA ne pozna.

11. Prosimo vas, da z oceno od 1 do 5 za vsakega od naslednjih virov ocenite, koliko mu zaupate pri razširjanju informacij o varnosti hrane in možnih tveganjih.

Legenda:

- 1 = sploh ne zaupam
- 2 = ne zaupam
- 3 = niti-niti
- 4 = zaupam
- 5 = popolnoma zaupam

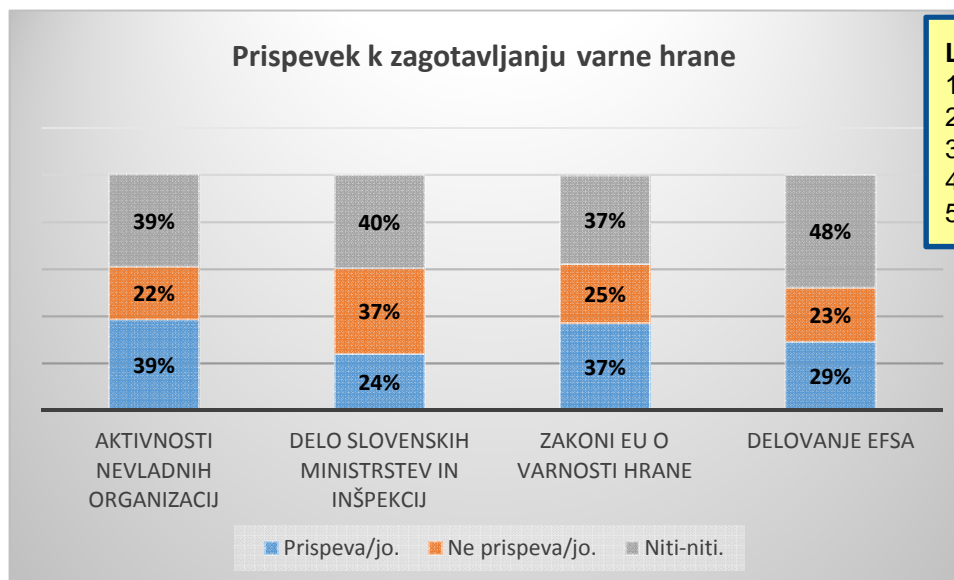

- ✓ **Ženske** bolj zaupajo potrošniškim organizacijam, EFSA, državi in živilski industriji kot moški.
- ✓ Zaupanje v potrošniške organizacije, znanstvenike, EFSA in državo se povečuje s **stopnjo izobrazbe**, zaupanje v živilsko industrijo pada s stopnjo izobrazbe zmanjšuje.
- ✓ Zaupanje v znanstvenike in EFSA se s **starostjo zmanjšuje**. Živilski industriji najmanj zaupajo anketiranci, stari od **35 – 54 let**.

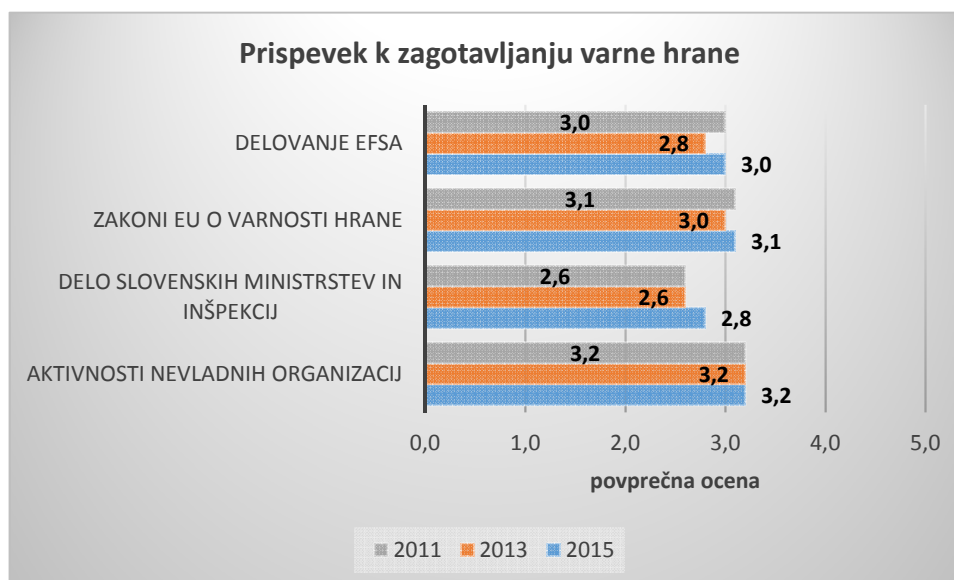
V primerjavi z letom 2013:

- ✓ Zaupanje v potrošniške organizacije ostaja nespremenjeno, postopoma se povečuje zaupanje v državne institucije.

12. Za vsako od naštetih stvari z oceno od 1 do 5 ocenite, koliko prispeva s svojim delom k varstvu in obveščenosti slovenskih potrošnikov glede varnosti živil.

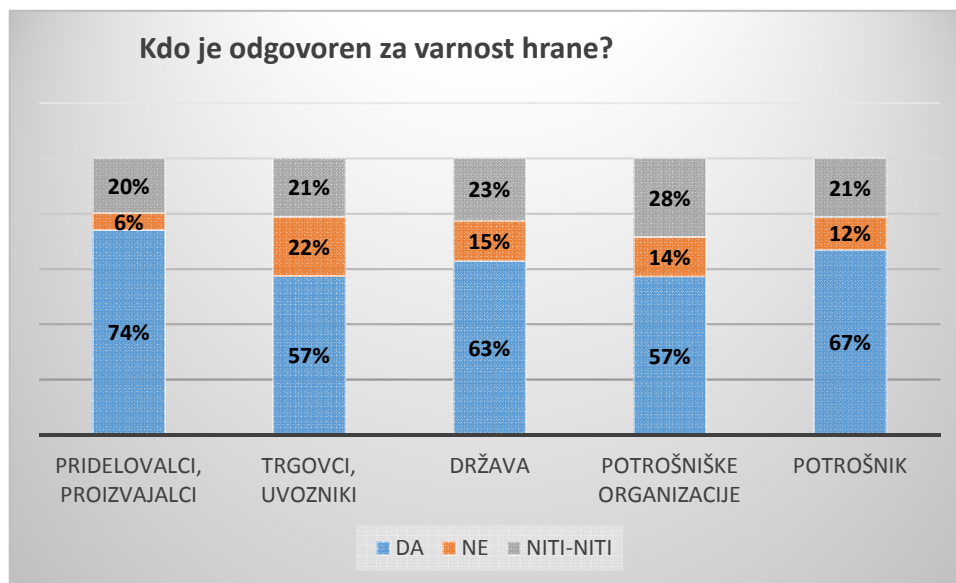
- ✓ **Ženske** bolj zaupajo delovanju EFSA kot moški.
- ✓ Zaupanje v delovanje državnih inštitucij in v aktivnosti nevladnih organizacij se povečuje **s stopnjo izobrazbe**.
- ✓ Zaupanje v delovanje EFSA, zakone EU o varnosti hrane, delovanje državnih inštitucij in v aktivnosti nevladnih organizacij **se s starostjo** zmanjšuje.
- ✓ Delovanje državnih inštitucij so najslabše ocenili v **Spodnje-posavski regiji**.

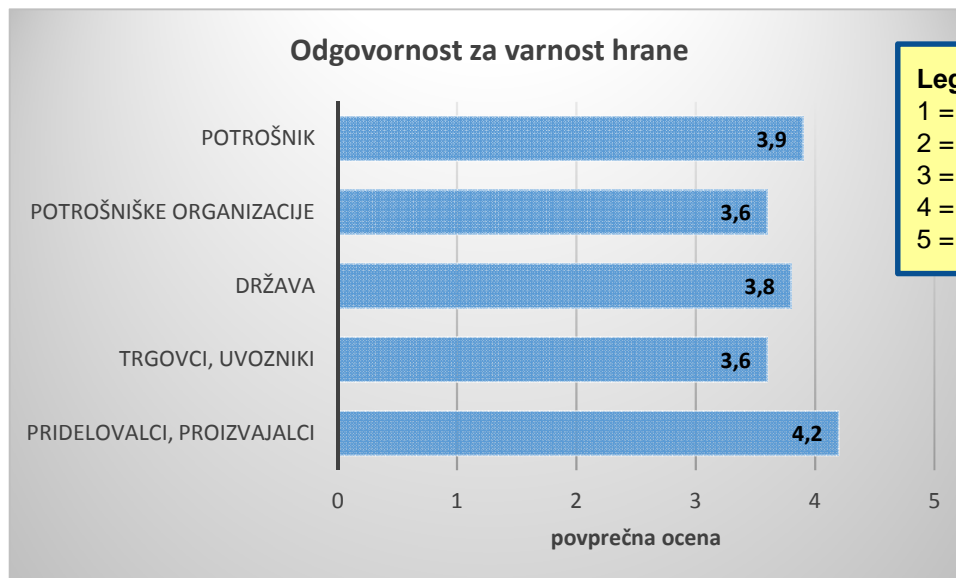
V primerjavi z letom 2013:

- ✓ Zaupanje v aktivnosti nevladnih organizacij ostaja nespremenjeno, povečuje se zaupanje v delo države.

12. Kdo je po vašem mnenju odgovoren za varnost hrane?

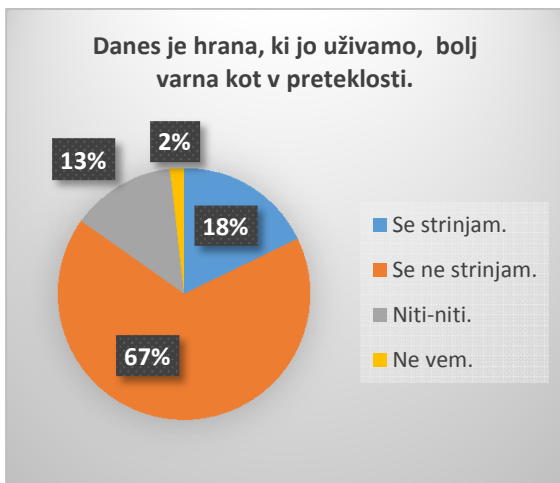
- ✓ Stopnja odgovornosti za vse navedene akterje se povečuje **s stopnjo izobrazbe** in zmanjšuje **s starostjo**.
- ✓ Anketiranci v starosti od **35 do 54 let** so najvišje ocenili svojo lastno stopnjo odgovornosti.

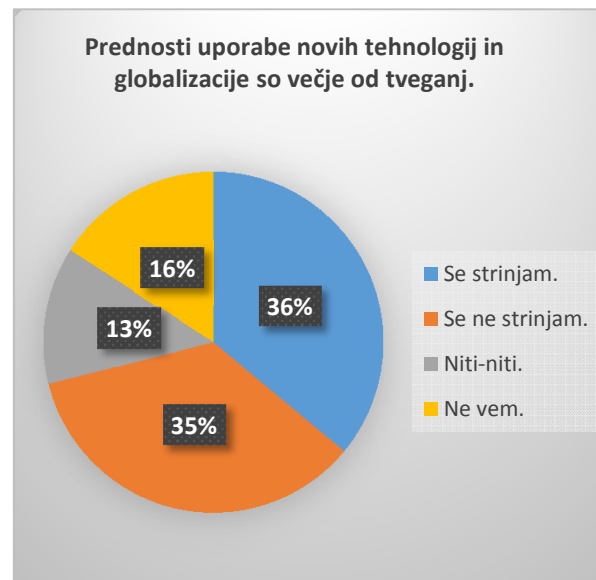
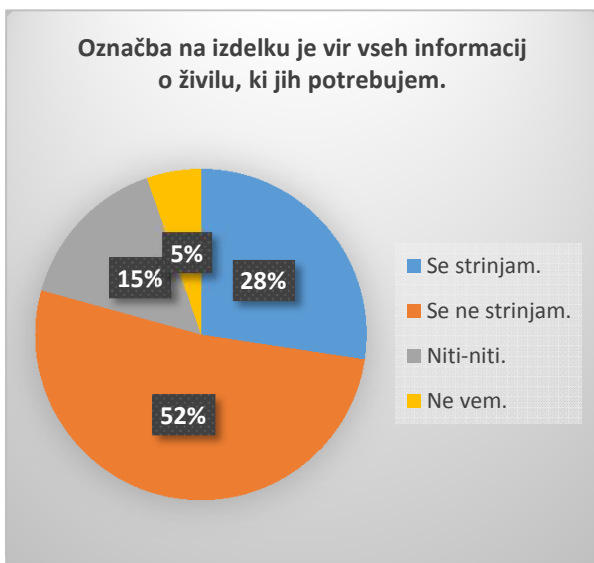
Legenda:

- 1 = sploh niso odgovorni
- 2 = niso odgovorni
- 3 = niti-niti
- 4 = odgovorni
- 5 = odločilno odgovorni

14. Strinjanje z navedenimi trditvami

- ✓ **Ženske in višje izobraženi** se v manjši meri strinjajo s trditvijo, da je **hrana danes varnejša kot nekoč**.
- ✓ **Višje izobraženi** anketiranci in mladi od **18 do 34 let** se ne strinjajo s trditvijo, da je **označba na živilu vir vseh potrebnih informacij**.
- ✓ Da so na področju prehrane **prednosti uporabe novih tehnologij in globalizacije večje od tveganj**, se v večjem deležu ne strinjajo anketiranci z **osnovno in višjo izobrazbo**, strinjajo pa tisti s **poklicno izobrazbo** in mladi od **18 – 34 let**.

EFSA
European Food Safety Authority

Veselimo se sodelovanja tudi v prihodnje.

18